

ἀγαθοὶ καὶ ἀγαπάτε· δὲν ὑπάρχει ἀληθινῆς χαρὰς ἢ εἰς τὰς συγκινήσεις τῆς καρδίας· ἡ εὐαισθησία εἶνε ὁλος ὁ ἄνθρωπος. Ἄφετε εἰς τοὺς ἐπιστήμονας τὴν ἐπιστήμην, τὴν ὑπερηφάνειαν εἰς τοὺς εὐγενεῖς, τὴν πολυτέλειαν εἰς τοὺς πλουσίους· συμπονεῖτε τὰς ταπεινὰς ἀθλιότητας. Τὸ δὴν το περισσότερο ἀδύνατον καὶ περὶ φρονοῦμενον δύνατον τὸ ἀξίζει μόνον αὐτὸ ὅσον χιλιάδες ὄντων ἰσχυρῶν καὶ μεγαλοπρεπῶν. Προσέχετε νὰ μὴ διαθρῦπτετε τὰς λεπτὰς ψυχὰς, αἱ ὁποῖαι θάλλουσιν εἰς ὅλα τὰ κοινωνικὰ στρώματα, ὑπὸ ὅλα τὰ ἐνδύματα, εἰς πᾶσαν ἡλικίαν. Πιστεύετε ὅτι ἡ φιλανθρωπία, ἡ εὐσπλαχνία, ἡ συγγνώμῃ εἶνε ὅ,τι ὑπάρχει ὥραιοντερον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ· πιστεύετε ὅτι αἱ ἐγκαρδίου καὶ ἐπιστήθιοι σχέσεις, αἱ διαχύσεις, αἱ τρυφερότητες, τὰ δάκρυα εἶνε ὅ,τι ὑπάρχει γλυκύτερον ἐν τῷ κόσμῳ· δὲν εἶνε τίποτε τὸ νὰ ζῇ κανεὶς· εἶνε ἐλάχιστον τὸ νὰ εἶνε ἰσχυρός, σοφός, ἐνδοξός· δὲν εἶνε ἀρκετὸν τὸ νὰ εἶνε ὠφέλιμος. Ἐκεῖνος μόνος ἐξῆσε καὶ εἶνε ἄνθρωπος, ὅστις ἐκλαυσεν ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει μιᾶς εὐεργεσίας τὴν ὁποίαν παρέσχεν ἢ τὴν ὁποίαν ἔλαβεν. . .»

Ἡ Ὁ Κάρολος Δίκενς, ὑπῆρξε κοινὸς εὐεργέτης διὰ τῆς ἀδελφικῆς παρηγορίας τὴν ὅποیان ἐπεδαψίλευσε μετὰ λαμπρᾶς γενναιοδωρίας, πρὸς πάντας ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἡ ζωὴ πληγώνει καὶ ὁ θάνατος τρομάζει. Παλινώρθωσε τὴν ἀποκαρτεροῦσαν ἐν θρήνοις πολίτειαν αὐτὴν, τὴν ὅποیان καταπίεξις ἡ βάρβαρος ὑπερηφάνεια τῶν κεκορεσμένων. Ὑπέδειξε τὰς πηγὰς τῆς αἰωνίας νεότητος ἀπὸ τὰς ὁποίας δυνάμεθα πάντες νὰ ἀντλῶμεν κατὰ τὰς ἀλγεῖν ἀσ ὥρας τὴν ἀναγκαίαν ἐνίσχυσιν διὰ τὸν μύχθον ἡμῶν καὶ τὴν γενναιότητα ὅπως ἐξακολουθῶσμεν ζῶντες. Κατέστη κύριος τῶν καρδιῶν μας, διότι ἐγνώρισε καλῶς καὶ αὐτός, ἐπικυρῶν τὸν Πασκὰλ καὶ καθιστάμενος ὁ πρόδρομος τοῦ Μπέργσον «τοὺς λόγους ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἡ λογικὴ δὲν γνωρίζει». Ἐπροτίμησε τὴν ὁρμέμφυτον λογικὴν τῶν μικρῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τοὺς συλλογισμοὺς τῶν ὑπεράγαν σκολιῶν σοφῶν, τὴν ἀπλότητα τῆς συγκινήσεως ἀπὸ τοὺς πολυπλόκους ὑπολογισμοὺς τῆς νοήσεως καὶ, κατὰ τὴν ἀκριβῆ παρατήρησιν τοῦ Ταῖν, «τὴν διαίσθησιν τῆς καρδίας ἀπὸ τὴν θετικὴν ἐπιστήμην».

ΠΑΛΑΙΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ

ΕΡΓΙ τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῆς Λαύρας
 ἔνθα ἠϋτόχησα νὰ φέρω εἰς πέ-
 ρας πάντα τὰ ἀνακαινιστικὰ ἔργα,
 ἰδία τὴν διάσωσιν τοῦ ἱεροῦ ναοῦ,
 — ἔνθα ἠὺλογήθη καὶ ὑψώθη ἡ
 σημαία τῆς Ἐπανοστήσεως, —
 καὶ τὴν Ἱδρυσιν τοῦ σκευοφυλα-
 κείου, ἔνθα ἀπεθησαύρισα, κατα-
 γράφας καὶ ἐξασφαλίσας, πάντα τὰ ἱερὰ κειμήλια τοῦ
 ἐθνικοῦτάτου τούτου καθιδρύματος, μετὰ τῶν ἐγγρά-
 φων καὶ βιβλίων αὐτοῦ, ἔδημοσίευσα ἐπὶ δεκαπεν-
 ταετίαν σειρὰν ὅλην διαφόρων μελετημάτων, χωρὶς
 νὰ ὑπολογίσω τὰς ἀγορευσεις καὶ διαλέξεις.

Δυστυχῶς, τὰ μεμονωμένα ταῦτα δημοσιεύματα, ἄσχετα πρὸς τὰς «Χρυσὰς ἑθνικὰς σελίδας»—ἐνθα εἰδικώτερον ἐκτίθημι τὰ τῆς ἱστορίας τοῦ Λαδάρου καὶ τὰ τῆς τελευτῆς καὶ ἐθνοσυνελύσεως ἐν Λαύρα τῆς κατὰ Μάρτιον τοῦ 1821—δὲν κατορθώθη νὰ συναρμολογηθῶσιν, ἵνα μετὰ τῶν λοιπῶν ἀνεκδότων ἀποτελέσωσιν ἐν ὅλον, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἤδη ἀναγκάζομαι ν' ἀκολουθήσω τὸ σύστημα τοῦτο τῆς διεσκοπιμένης ὕλης, συνεχίζων τὰ περὶ τῶν ἐγγράφων δημοσιευθέντα.

Τ' ἀνευρεθέντα ἔγγραφα (Ἑνετικά, Βυζαντιανά, Τουργικά, καὶ τοῦ Ἰσραὺ Ἀγωνος μετὰ τῶν νεωτέρων) ἐταξινόμησα εἰς ἴδιον διαμέρισμα καὶ εἰς ἰδίας θήκας καὶ κατέκλυους. Ὅμοιος καὶ τὰ χειρόγραφα βιβλία, ἀπολουθέντες χάριν εὐκολίας τῶν μοναχῶν

καὶ τῆς ὑπηρεσίας ἐκεῖ τὴν σύνταξιν προχείρου πρωτοκόλλου, οὕτως ὥστε ἡ καταλογοποίησης νὰ καθίσταται προσιτὴ εἰς τὰς πρωτίστας ἀνάγκας τῆς ἐξελίξεως καὶ τῆς λειτουργίας τοῦ θησαυροφυλακείου. Τοῦ ἐπιστημονικοῦ δὲ καταλόγου ἔχον συντάξῃ ἰδίᾳ σελίδας ἐδημοσιεύσά τινα, παραμένοντος τοῦ πλείστου ἀνεκδότου, ἐπὶ δεκατριετίαν ὁλόκληρον.

Τὰ ἔγγραφα εἰσὶν Ἑνετικά τοῦ ἐβ' καὶ ις'. αἰῶ-
νος, Τουρκικά καὶ τῆς Ἐπαναστάσεως, ἐξησχατισμένα
εἰς ἰδίους φκελλοὺς κατὰ τάξιν προσέτι διάφοροι
κατάλογοι, καὶ πατριαρχικά πιττάκια, σιγγίλια,
διακρυβύγματα συνοδικὰ καὶ ἑτερα, ἐξ ὧν διακρί-
νονται τὰ τοῦ Τιμοθέου, Καλλινίκου, Ἱερεμίου,
Γαβριήλ, Σωφρονίου καὶ Γρηγορίου, Πατριαρχῶν
(αὐξ, ἀνέ', ἀλφά', ζουγ'. κτλ.)

Ἐκ δὲ τῶν χειρογράφων διακρίνεται ἰδια πεντηκοντάς κωδίκων, ἐξ ὧν τινες πολύτιμοι, Εὐαγγέλια ἐκ μεμβράνης μετ' εἰκόνων καὶ διακοσμητικῶν μονογράμμων ἐρυθροβαφῶν καὶ ἄλλων, κομψῶν ἢ κακοτέχνων, σχεδιαγραμμάτων μετὰ ποικίλων συμβολῶν ἱστορικῶν ἢ ἄλλων πληροφοριῶν, ἀναγομένων εἰς τὴν ἐφημέριον ἢ ἰδιωτικὴν βίον. Ἀπὸ τοῦ δωδεκάτου δ' οὗτος αἰώνας μέχρι τοῦ δεκάτου ὀγδόου, ἡ χρονικὴ περίοδος ἀντιπροσωπεύεται διὰ χειρογράφων οὐχὶ μικρᾶς ἀξίας. Ἀλλὰ καὶ ἡ Ἐπιστήμη ἐπαρκῶς ἱκανοποιεῖται· οὕτω, σώζονται συνοπτικαὶ ἀποσπασματώσεις εἰς τὰ ὀκτώ τοῦ Ἀριστοτέλους βιβλία τῆς Φυσικῆς ἀκροάσεως, ἥτοι εἰς τὰ περὶ ἀρχῶν, ὧν εἰς σαφεστέραν κατάληψιν προλεγομένα τινὰ ἐκτίθενται ἀνήκοντα εἰς πᾶσαν τὴν τῶν φυσικῶν πραγματείαν»· καὶ ταῦτα «τοῦ σωστάτου καὶ λογιστάτου κυρίου,

ΚΥΠΡΟΣ

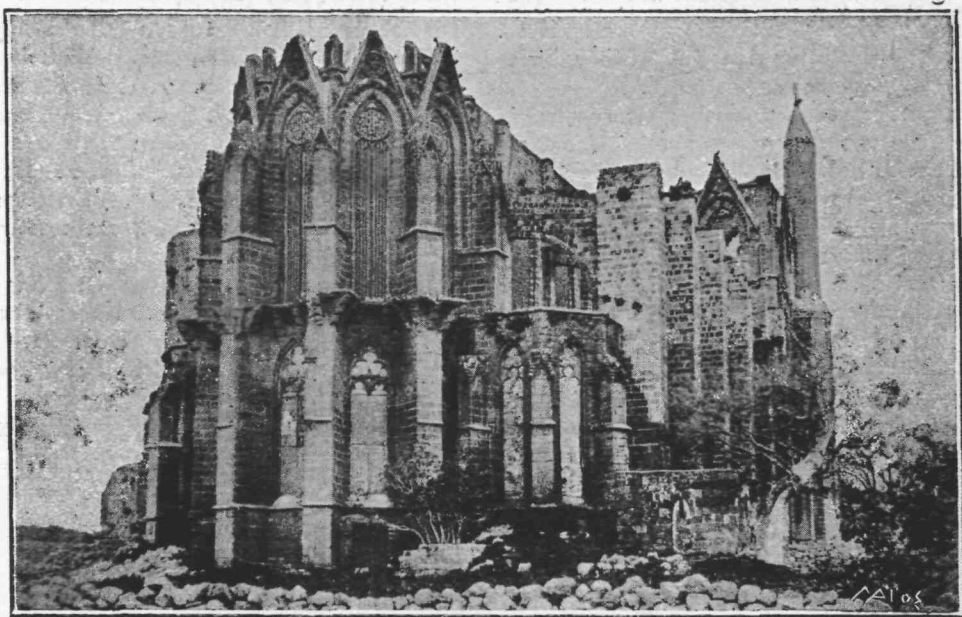

Ἀπόψεις τοῦ λιμένος Κύπρου

κυρίου Θεοφίλου του Κορυδαλέως». Ἐτερον «περὶ τῶν ἐκτὸς Ἰταλίας γεγεννημένων καὶ πεπραγμένων Ῥωμαίους, ἕως μοναρχίας Γαίου Ἰουλίου Καίσαρος». Ἐτερος κωδὶξ περὶ θείων νομικῶν ζητημάτων, ἔνθα πληθὺς τοιούτων ἀναπτύσσεται, ὡς «Βασιλικὸς νόμος Λέοντος καὶ Κωνσταντίνου», «νόμος στρατιωτικὸς ἐκ τοῦ Ρούφου», περὶ Ἀγίας Τριάδος ὑπὸ Ἀθανασίου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας «τοῦ σωφωτάτου Ἐπισκλήτου περὶ δικαιοσύνης», περὶ «ἀκριβοῦς ὁρίσμου τοῦ χρόνου τῆς σταυρώσεως τοῦ Ἰ. Χριστοῦ», περὶ μαντευμάτων, περὶ τῶν μητροπόλεων τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου, περὶ εὐρέσεως τοῦ Πάσχα, ἐορτῶν κτλ. Εἰς τινὰ σελίδα ἀναγινώσκεται εἰς εἰλητὸν ὅπερ κρατεῖ κακοτέχνως ἀπεικονιζόμενος ἄγιος:

πέφυκεν ἰδεῖν πατρίδα καὶ οἱ θαλασσεύοντες λιμένα, αὐτῷ καὶ οἱ γράφοντες...» Ἐτερον ἀποτελεῖ φυσικὴν Ἰωάννου Φρεϊδερίκου Βουκεράρ. «Εἰσαγγήσεων τῆς φυσιολογίας μέρος τὸ κατὰ γένος».

Ὁμοίως «Νικηφόρου Βλεμμύδους, Ἐπιτομὴ Λογικῆς», ἀνήκουσα εἰς τὸν πολλαχῶς τότε ἐργασθέντα ὑπὲρ τῆς μονῆς ἱεροδιάκονον Ἰωσήφ. Περιέργως δὲ ἐν τινὶ σελίδι ἀναγινώσκεται εὐκρινῶς ἡ ὑπογραφή: Ρήγας Παλαμίδης, ὁ ἀρχιστράτηγος πάντων (ὁ γνωστὸς δηλαδὴ ἀρχιφροντιστὴς τῆς Ἐπαναστάσεως, ὁ ἐπιλεγόμενος Φατασούλας). Ὁμοίως ἑτέρα «Εἰσαγωγή Λογικῆς», ἔνθα ἀναπτύσσονται ζητήματα λογικῆς πρὸς ἀσκήσιν τῶν λογιζομένων, περὶ φύσεως λογικῆς καὶ ὅπως τὴν γένεσιν εἴληφεν»,

Ναὸς τῆς Ἀγ. Σοφίας ἐν Ἀμμοχώστῳ Κύπρου

«νόμοις φυλάττων τοὺς φόβους ἔξω βάλλεις» φόβων γὰρ ἔξω πᾶς ὁ τοῦ νόμου φύλαξ». Ὑπογράφεται ὁ προηγούμενος Ἱερεμίας (1739, ὡς καὶ ἐν ἰδίῳ σιγούργηματι ἀναγράφεται ἐν τῷ τέλει). Ἐτερος τοιοῦτος νομικὸς κωδὶξ, πεποιτικλμένος ἀφθόνως διὰ πολυχρόμων ἐπιτιτλικῶν κοσμημάτων, περιλαμβάνει ποικίλας διατριβάς, περὶ τῶν κανόνων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ νόμου, ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἰωάσαφ, τοῦ Μ. χαρτοφύλακος Μανουὴλ Ξανθινοῦ, Θεοδώρου τοῦ Βαλσαμῶνος, Νικήτα Θεσσαλονίκης, Ἰωάννου Κίτρου, Νικήτα Ἡρακλείας, Ἰσαακίου καὶ Ἀλεξίου Κομνηνῶν, κτλ. ἔτι δὲ νόμους γεωργικοὺς Ἰουστινιανοῦ, νόμους στρατιωτικοὺς, πολιτικούς, ναυτικούς, χρονολογικοὺς πίνακας κτλ. ἐν τῇ πληθὺ δὲ τῆς ὕλης ταύτης συμπεριλαμβάνονται ἑτέρα ποικίλα κεφάλαια ὡς περὶ «ἀσπασμοῦ μνηστήρων» καὶ περὶ τῆς σημερινῆς διαμονῆς τῶν ψυχῶν. Ἐτερον χειρόγραφον περιλαμβάνει τὴν μεταφυσικὴν εἰς τὸ τέλος δὲ τούτου ἀναγινώσκεται «Τέλος Θεοῦ συναρμμένου καὶ τῆς Θεομήτορος» ὥσπερ ξένος

ἔτι δὲ «Δημητρίου Ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας τοῦ Χωματιανοῦ εἰς τὸ τῆς φιλοσοφίας ὄργανον», «Συνοπτικὴ πραγματεία Λογικῆς», «Σύνοψις γενικὴ τῆς Λογικῆς ἔξεως», «Περὶ τοῦ ὅπως διὰ τῆς ἀψευδοῦς γνώσεως, ἣν ἕκαστος ἔχει περὶ αὐτοῦ, δύναται βαθμηδὸν εἰλθεῖν ἐφ' ἑτέραν καθ' ὅλου». Καὶ ἕτερον δὲ μέρος μεταφυσικῆς πραγματείας περὶ τῆς «ὁστολογίας, εἰς οὖν ἡ πρώτη φιλοσοφία».

Ἐτερον χειρόγραφον περιλαμβάνει τὰ ὑπὸ τὸν τίτλον «τοῦ πρεσβυτέρου τοῦ φιλοσόφου κυρ Θεοδώρου ἐξηγήσεις, εἰς τοὺς ἐν ταῖς δεσποτικαῖς ἐορταῖς κανόνας», «Γρηγορίου Κορίνθου, ἐξηγήσεις τοῦ κανόνος τῆς Κοιμήσεως τῆς Παρθένου», «Τόπος διαθήκης», «Σειρὰ αὐτοκρατόρων ἀπὸ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου μέχρι τοῦ Ἰουστινιανοῦ» ὑπάρχει καὶ ὥραϊον κόσμημα αὐτοῦ ἐν μέσῳ κλάδων καὶ τοῦ ἐξῆς στίχου «Ἰησοῦ μου, προηγού καὶ φώτισέ με». Ἐτερον περιλαμβάνει τὴν «Ρητορικὴν τέχνην» καὶ ὑπόμνημα περὶ τῆς Ἀριστοτελείου πραγματείας περὶ Οὐρανοῦ. Ἐτερα περὶ ρητορικῆς, γεωμετρίας, τριγων-

νομετρίας, περί ἐρμηνείας εἰς τὴν ἱερὰν Ἀποκάλυψιν, περί δισκευῶν φιλοσοφικῶν καὶ μαθηματικῶν ἔργων, κτλ. εἰς τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο ἀναγινώσκεται ἐν τινὶ σελίδι τὸ ἐξῆς «Εἰς τὴν βίβλον Πανοσιολογιωτάτου κυρ Κυρίλλου τοῦ ἐκ Πατρῶν», ἥτοι εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῆς Ἱερᾶς ἀποκαλύψεως, ἣν ἰδιοὺς πόνους ὑπομνηματίσας κατέλιπε τοῖς ἐν Πελοποννήσῳ τοῦ τῆς Ἀγίας Λαύρας μοναστηρίου ἀρχιπρεσβυτέροις, ἐπιγράμμα διςτιχὸν ἡρωελογεῖον Ἀλεξάνδρου Πετρίδου τοῦ Βυζαντίου.

Βουκουρέστιον ἐν ἔτει αὐα' Ἰαν. 5.
Κύριλλος βίβλον ἀμπτύξας, οἷς πίδεσσιν
Κάλλιπεν ἥς σοφίης δείγματ' ὀπισθογόνοις.
... Λαβὼν ὁ μῶμος εἰς χεῖρας τὴν σὴν βίβλον
διαρραγεῖς σίγησε θαυμάσας ἄκων.

Ἐτερον Ἀντωνίου Γεννανεσίου ἐκλεκτοῦ φιλοσόφου Μεταφυσικὴ μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρου. Στοιχεῖα μεταφυσικῆς μτφ. ὑπὸ Ἀθανασίου τοῦ Παρίου τοῦ καὶ ἕτερα μετενεγκόντος. Ἐτερον «Περὶ εἰσαγωγῆς εἰς τὸ θεωρητικὸν καὶ πρακτικὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς».

Ἐν τοῖς περιεργότεροις χειρογράφοις συγκαταλέγεται τοιοῦτον τῆς αὐτῆς ἐποχῆς (XVIII αἰῶνος) περιλαμβάνον Ἰ. Γστ. Αἰνεκίου «Φιλοσοφικὴν ἱστορίαν», «Στοιχεῖα Λογικῆς», «Στοιχεῖα ἠθικῆς φιλοσοφίας», «Περὶ οὐρανίου σώματος καὶ τῆς ἐστίν καὶ ἐν ποίῳ στοιχείῳ ὑπάρχει καὶ πόσες σφέρες κεῖνται ἐν αὐτῷ καὶ περὶ τῶν ἐξ ἑωδίων καὶ τῶν πλανητῶν καὶ τοῦ ἡλίου τὴν κίνησιν καὶ τῆς σελήνης καὶ τῶν λεγόμενων ἀστέρων ἀτλανητῶν». Ἀποτελεῖται ἐκ ρπη' κε-

φαλαίων, ὧν τὸ α' περὶ οὐρανοῦ ἐν οἷς Ἕλληνας φιλόσοφοι ἐθεώρουν κρυσταλλοειδῆ, ὁ δὲ μέγας Βασίλειος καπνοειδῆ, ἕτερα κεφάλαια «περὶ τοῦ πῶς συλλαμβάνει ἡ γυνή», «πῶς τυπώνεται τὸ ἀρσενικὸν παιδίον καὶ τὸ θηλυκόν» καὶ περὶ τοῦ ... «λύσαι ἀνδρόγυνον», ὅπερ κατορθοῦται ὡς ἐξῆς: «Γράψον τὰ δύο ὀνόματά τους τὰ βαπτιστικά καὶ γράψε καὶ τοὺς χαρακτηρισμοὺς τούτους. ... εἰς κανκὴν γυάλινον καὶ λύσε τα μετὰ οἴνου, καὶ θέσεται ὑπὸ τὸ κρεβάτι, τὸ Σάββατον τὰ ἀρχὰ καὶ λύεται»: ἡ «γράψον τοὺς χαρακτηρισμοὺς τούτους μετὰ κυναβάρεως καὶ μετὰ χαρτὶ ἀγέννητο καὶ μετὰ νερόν, τρεψόμενον: α β ρ α δ α τ β ζ α τ ι, καὶ θέσεται εἰς τὰ πόδαρια τοῦ ἀνδρόγυνου ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸ κρεβάτι». Περὶ δὲ τῆς λύσεως τοῦ «ἀποδεμένου» συνιστᾷ: «ὡς πηγαίνῃ, εἰς τὸ ποτάμι, νὰ γδυθῇ ζάρκος τὸ ταχύ, νὰ πιάσῃ τρία ψάρια καὶ νὰ τὰ κατούρῃ εἰς τὰ στόματά των καὶ πάλιν νὰ τὰ βάλλῃ εἰς τὸ νερόν, νὰ τὰ ἀπολύσῃ καὶ μετ' αὐτὸ λύεται». Εἰς τὰς παραδόξους ταύτας συνταγὰς ἀνάγεται καὶ ἡ ἐξῆς δι' ἄνθρωπον νὰ «μισήσῃ τὸ κρασί εἰς ὅλην τοὺν ζωὴν»: «Ἐπαρε χελιδωνίον ζωντανὸν καὶ ὀνομάτῃς τὸν ἄνθρωπον, ἤγουν τὸ ὄνομά του, καὶ χάραξαι τὸ κεφάλι τοῦ χελιδωνιοῦ μετὰ ἓνα θυρίον ἕως οὗ νὰ στάξῃ εἰς τὸ κρασί αἷμα, καὶ δὲς αὐτὸ νὰ πῇ καὶ τότε θέλει τὸ μισήσῃ». Ἐννοεῖται ὅτι αἱ μαργαριττικαὶ αὐταὶ συμβουλαὶ ἀκολουθοῦνται ἀπὸ τὰς σχετικὰς εἰκόνας.

Ἐτερον χειρόγραφον περιλαμβάνει πέντε πραγματείας Γερασίμου Βλάχου τοῦ Κρητῆς: «παραφράσεις καὶ ζητήματα εἰς τὴν λογικὴν μέθοδον» ὡς καὶ «εἰς τὴν τοῦ φιλοσόφου Πορφυρίου εἰσαγωγὴν» καὶ «εἰς τὰς τοῦ Ἀριστοτέλους κατηγορίας».

(Ἐσται τὸ τέλος)

X. Η.

Η ΟΘΩΜΑΝΙΣ*

ΑΣΑ γυνὴ εἶναι μυστήριον καὶ θέλητρον ἐν ταυτῷ. Ἡ Ὀθωμανὶς εἶναι κατ' ἐξοχὴν μυστήριον καὶ γοητεία. Οὐδεὶς, νομίζω, μέχρι τοῦδε εἰσέδυεν εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Ὀθωμανίδος. Διότι ἡ χανούμισσα δὲν ἐκμυστηρεῖται ποτὲ εἰς κανένα τί ἀισθάνεται, οὔτε τί σκέπτεται.

Ἐνίστε, μάλιστα, καὶ τοῦτο ἰδίως συμβαίνει ὅταν εὐρίσκειται εἰς συναναστροφὴν μετ' Εὐρωπαίων κυριῶν, ἢ Ὀθωμανὶς ἀρέσκειται νὰ ἐπιδεικνύεται ὅλος ἄλλη παρ' ὅ, τι πράγματι εἶναι. Τὴν παρατήρησιν αὐτὴν ἔκαμα εἰς τὴν Djelma Σουλτάναν, τὴν τρίτην καὶ πλέον ἀγαπητὴν γυναῖκα τοῦ Χαμίτ. Ἰδοὺ τί με ἀπότηνεν. Αἱ Εὐρωπαϊαὶ θέλουνσι πολὺ νὰ γνωρίζωσι τὴν Ὀθωμανίδα ἀριστοκρατίδα, νὰ ἔχωσι σχέσεις στενάς μαζύ της, ἵνα σπουδάσωσι τὸν χαρακτήρα της. Φαντάζονται λοιπὸν ὅτι εἴμεθα ὅλος διαφορετικαὶ ἀπ' αὐτάς, Γνωρίζω ὅτι ἡ Εὐρωπαϊὰ δὲν θὰ κάμῃ ποτὲ τὴν τιμὴν εἰς μίαν

Ὀθωμανίδα νὰ τὴν ἐλάβῃ τὸσον εὐφυῶ, ὅσον αὐτή. «Εἶναι μία χανούμισσα» θὰ εἶπῃ σχεδὸν μετὰ περιφρονήσεως, δηλαδὴ ἐν ὃν βάρβαρον, ἔξω παντὸς πολιτισμοῦ, ἀποκτηνοθὲν καὶ ἀποβλακωθὲν ὑπὸ τῆς μακροῦς δουλείας. Αὐτὰ, ὡς πρὸς τὸ ἠθικὸν μέρος. Ὡς πρὸς τὸ φυσικόν, ἡ Εὐρωπαϊὰ νομίζει ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ εἴμεθα ὡραῖαι ἀλλ' οὐδόλως χαρίεσσαι, οὔτε ἐλκυστικά. Ἡ χανούμισσα, λέγει ἡ Εὐρωπαϊὰ, ἔχει τὰς κινήσεις στενοχωρημένας καὶ ἀποτόμους, τὴν φωνὴν τραχεῖαν, καὶ ἡ στάσις της στερεῖται χάριτος καὶ ἐλευθερίας.

Ἐπειτα νομίζει ἡ Εὐρωπαϊὰ, ὅτι μία χανούμισσα δὲν εἴξευρε καθόλου γὰ ἐνδύεται. Ἀλλ' ὅταν μὲς βλέπει, ὁμολογεῖ ὅτι γνωρίζομεν νὰ καλλωπίζομεθα τὸσον καλὰ, ὅπως καὶ αὐτὴ καὶ ὅτι εἴμεθα ἐν γνώσει ὧν ἐκείνων τῶν τεχνικῶν μέσων, τὰ ὅποια καθίστησι τὴν γυναῖκα ἀκόμη περισσότερον θελκτικὴν καὶ γοητευτικὴν.

Ὡς πρὸς τὸ ἦθος, ἡ γλυκεῖα καὶ χαρίεσσα χανούμισσα δὲν ἔχει τίποτε νὰ μιμηθῇ ἀπὸ τὴν ψυχρὰν καὶ ἀγέρωχον Εὐρωπαίαν. Διότι ἡ Ὀθωμανὶς κατέχει ὡς πρὸς τὸ ἦθος, τὴν στάσιν, καὶ ἐν γένει τὸν τρόπον τοῦ φέρεσθαι τὴν Ἀνατολικὴν ἐκείνην χάριν, τὴν ἡρεμον, μετριόφρονα καὶ ἀνεξιχνίαστον θελήτρον, ἥτις ἐπιβάλλεται καὶ συναρπάζει. Καὶ οὕτω ἡ Εὐρωπαϊὰ μένει ἐκπληκτικὸς ἐνώπιόν μας. Ἐκπληκτικὸς,

* Αἰάλεξις γενομένη Γαλλιστὶ ἐν τῷ Δημοτικῷ θεάτρῳ Ἀθηνῶν. Μετάφρασις τῆς δεσπ. Λέας Λέας.